

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 12.12.2011
COM(2011) 882 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

**Open gegevens
Motor voor innovatie, groei en transparante governance**

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Open gegevens Motor voor innovatie, groei en transparante governance

1. INLEIDING

Centrale doelstelling van de EU 2020-strategie is de Europese economieën op het pad van hoge en duurzame groei te zetten. Om dit te kunnen verwezenlijken zal Europa zijn potentieel tot innovatie moeten versterken en zijn hulpmiddelen optimaal moeten benutten.

Een van deze hulpmiddelen zijn overheidsgegevens¹, dat wil zeggen alle informatie die overheidsinstanties in de Europese Unie produceren, verzamelen of waar ze voor betalen. Voorbeelden zijn geografische informatie, statistieken, weergegevens, gegevens van met overheidsmiddelen gefinancierde onderzoeksprojecten en gedigitaliseerde boeken van bibliotheken. Deze informatie leent zich bij uitstek voor hergebruik in nieuwe producten en diensten en kan zorgen voor efficiëntere overheden, maar wordt vooralsnog niet aangeboord. De totale economische voordelen die kunnen voortvloeien uit het toegankelijk maken van deze hulpbron kunnen in de EU oplopen tot 40 miljard euro per jaar. Door overheidsgegevens open te stellen zullen burgers meer betrokken worden bij het politieke en maatschappelijke leven en kan een bijdrage worden geleverd aan beleidsgebieden als bijvoorbeeld milieu.

In deze mededeling wordt een pakket maatregelen gepresenteerd die beogen de bestaande obstakels in de EU uit de weg te ruimen en een eind te maken aan de versnippering. Deze maatregelen maken deel uit van de Digitale agenda voor Europa en bestaan uit drie elkaar onderling versterkende onderdelen:

- aanpassing van het rechtskader voor hergebruik van gegevens. Samen met deze mededeling worden een voorstel voor een herziening van de richtlijn inzake het hergebruik van overheidsinformatie en een herziening van het besluit van de Commissie over het hergebruik van haar eigen informatie vastgesteld,
- mobilisering van financieringsinstrumenten ter ondersteuning van open gegevens, alsmede lanceringsacties zoals de oprichting van Europese dataportalen,
- vergemakkelijking van coördinatie en uitwisseling van ervaringen tussen de lidstaten onderling.

De maatregelen concentreren zich op gebieden waar de werking van de interne markt in het geding is en waar gemeenschappelijke normen en aanpak zullen leiden tot nieuwe en betere diensten en informatieproducten voor de Europese consument. Zij bouwen voort op de nationale regelingen voor toegang tot informatie maar beïnvloeden deze niet.

¹ De begrippen "gegevens" en "informatie" zijn in deze mededeling uitwisselbaar en verwijzen naar alle soorten inhoud, ongeacht het medium.

2. OPEN GEGEVENS, WAAROM ZIJN ZE ZO BELANGRIJK VOOR EUROPA?

2.1. Onbenutte commerciële en economische mogelijkheden

In het 2009 Digital Britain Report worden gegevens beschreven als "een innovatiemunt" en "het levenselixir van de kenniseconomie"². Een groot deel van deze innovatiemunt wordt geproduceerd, verzameld of betaald door overheden in de hele EU. Gegevens vormen een fundamentele grondstof voor een uitgebreide reeks nieuwe informatieproducten en diensten die voortbouwen op nieuwe mogelijkheden om gegevens afkomstig van verschillende bronnen te analyseren en te visualiseren.

Deze producten variëren van systemen ter ondersteuning van de besluitvorming voor bedrijven, locatiegebonden diensten en navigatiesystemen voor voertuigen tot weervoorspellingen en andere "apps" voor onze smartphones.

De omvang van de markt en de groei van de sector geografische informatie laat zien welk potentieel overheidsgegevens hebben als motor voor het creëren van werkgelegenheid. De Duitse markt voor geo-informatie werd in 2007 geraamd op 1,4 miljard euro, een stijging van 50% ten opzichte van 2000³. In Nederland was de geosector in 2008 goed voor 15000 voltijdsarbeidsplaatsen. Ook andere gebieden zoals meteorologische gegevens, juridische informatie en bedrijfsinformatie vormen een basis voor gestaag groeiende markten.

In een recente studie wordt de totale markt voor overheidsinformatie in de hele EU in 2008 geraamd op 28 miljard euro⁴. Volgens deze zelfde studie zouden de totale economische baten van het verder openstellen van de sector overheidsinformatie door gemakkelijke toegang te verlenen voor de EU27 ongeveer 40 miljard euro per jaar bedragen. De totale directe en indirecte economische baten van toepassingen en gebruik van overheidsinformatie in de hele EU27-economie zouden jaarlijks in de orde van grootte van 140 miljard euro liggen.

2.2. Maatschappelijke uitdagingen aangaan

Intelligente dataverwerking is van vitaal belang om oplossingen te vinden voor maatschappelijke uitdagingen. Zo kunnen gegevens bijvoorbeeld gebruikt worden om de duurzaamheid van de nationale stelsels voor gezondheidszorg te verbeteren. Volgens ramingen van het McKinsey-verslag voor 2011 zou een doeltreffend gebruik van gegevens per jaar 300 miljard dollar kunnen opleveren⁵.

Voortgang in genomica, nieuwe geneesmiddelen en de diagnose en behandeling van ernstige ziektes zoals kanker of hartkwalen zijn steeds meer afhankelijk van gesofisticeerde methoden om informatie te verzamelen en technieken om deze informatie te analyseren.

Databeheer is ook van fundamenteel belang voor *milieuvraagstukken*. Voorbeelden zijn de verwerking van energieverbruikspatronen om de energie-efficiëntie te verbeteren of de

² <http://www.official-documents.gov.uk/document/cm76/7650/7650.pdf>

³ Assessment of the Re-use of Public Sector Information in the Geographical Information, Meteorological Information and Legal Information sectors, MICUS, december 2008

⁴ Review of recent studies on PSI re-use and related market developments, G. Vickery, augustus 2011.

⁵ Mc Kinsey-verslag over 'Big Data, The next frontier for innovation, competition and productivity', mei 2011.

verwerking van vervuilingsgegevens voor verkeersbeheer. Om met kennis van zaken besluiten te kunnen nemen op het gebied van het beleid inzake verkeer, ruimtelijke ordening en klimaatverandering is men in toenemende mate afhankelijk van analyses van de beschikbare gegevens.

2.3. Wetenschappelijke voortgang versnellen

Wetenschappelijke activiteiten vinden steeds meer plaats via wereldwijde samenwerking op internet waarbij gebruik wordt gemaakt van zeer grote dataverzamelingen, uitgebreide IT-middelen en hoogwaardige visualisatie. **e-science** (onderzoek met behulp van elektronische infrastructuur/ICT) is van fundamenteel belang om de uitdagingen van de 21ste eeuw op het gebied van wetenschappelijke ontdekkingen en kennisvergaring het hoofd te kunnen bieden. De gegevens die worden gebruikt zijn afkomstig van simulaties, digitale instrumenten, sensornetten en waarnemingsposten.

In het verslag "Riding the Wave"⁶ uit 2010 werd onderstreept dat gegevens een cruciale rol spelen voor de wetenschap en zelfs de aard van wetenschappelijke processen kunnen veranderen.

Brede toegang tot wetenschappelijke gegevens zal onderzoekers bijvoorbeeld helpen op verschillende gebieden samen te werken met een en dezelfde reeks gegevens, volledig nieuwe vormen van wetenschappelijk onderzoek te ontplooien en correlaties tussen onderzoeksresultaten te onderzoeken.

De verschuiving in het wetenschappelijke proces die het gevolg is van de e-science zal de productiviteit op onderzoeksgebied aanzwengelen en nieuwe en onverwachte oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen aandragen. De kruisbestuiving tussen onderzoek dat gefinancierd wordt uit overheidsmiddelen en de commerciële sector in de "online Europese Onderzoeksruimte" zal het tempo en de impact van innovatie verder verhogen.

2.4. Noodzaak om actie te ondernemen op alle niveaus: lokaal, regionaal, nationaal en op EU-niveau

Overheidsgegevens worden op elk niveau van de overheid geproduceerd. De voorwaarden waaronder deze gegevens beschikbaar worden gesteld voor al dan niet commercieel hergebruik hebben gevolgen voor de concurrentie en het concurrentievermogen.

Veel van de op informatie van de overheidssector gebaseerde producten en diensten hebben grensoverschrijdende aspecten. Niemand wil dat de mobiele dienstverlening ophoudt aan de landsgrens en informatiediensten voor het bedrijfsleven die actief zijn op Europees niveau maar niet beschikken over gegevens voor één of meer landen, zullen niet lang meetellen. Om te kunnen profiteren van de omvang van de interne markt en het mkb te helpen over de nationale grenzen heen te groeien, zou het makkelijker moeten worden deze diensten in de hele EU in te voeren.

Dit betekent dat in heel de Europese Unie dezelfde basisvoorwaarden moeten gelden. Alleen dan worden gelijke concurrentievoorwaarden gecreëerd en impulsen gegeven aan een bloeiende markt van innovatieve producten en diensten gebaseerd op overheidsgegevens.

⁶ Eindverslag van de deskundigengroep op hoog niveau over wetenschappelijke gegevens, oktober 2010.

3. STAND VAN ZAKEN EN OVERZICHT VAN DE REEDS GEBOEKTE RESULTATEN

3.1. Stand van zaken

De trend om gegevens open te stellen wint terrein in verschillende lidstaten. Dit concept wordt omhelsd vanwege de transparantie, de administratieve efficiëntie en het economische potentieel van hergebruik. Deze landen ondersteunen een open overheid met behulp van wetgeving en praktische maatregelen zoals het produceren van gegevens in machineleesbare formaten en de oprichting van dataportalen.

Het VK heeft het portaal data.gov.uk opgezet dat gegevens bijeenbrengt van overheidsorganisaties op elk niveau. Ook in andere lidstaten worden dergelijke portalen opgezet zoals bijvoorbeeld in Frankrijk met ETALAB. Ook op regionaal niveau zijn dataportalen opgericht zoals dadesobertes.gencat.cat in Catalonië en dati.piemonte.it in Piemonte, Italië.

De mate waarin initiatieven worden ondernomen of waarin men zich bewust is van vraagstukken in verband met open gegevens loopt tussen de lidstaten echter nogal uiteen. Het risico bestaat dat Europa de mogelijkheden die open gegevens bieden, gaat mislopen en een achterstand gaat oplopen ten aanzien van andere regio's waar beleid inzake open gegevens wel voet aan de grond heeft gekregen.

3.2. Wat is er op EU-niveau bereikt?

3.2.1. Rechtskader en beleidsinitiatieven

(1) Richtlijn over het hergebruik van overheidsinformatie

In de richtlijn inzake het hergebruik van overheidsinformatie uit 2003⁷ wordt het algemene rechtskader op Europees niveau uiteengezet. Deze richtlijn houdt een minimumniveau van harmonisatie in. In de herziening van de richtlijn van 2009 werd vermeld dat er ondanks de vooruitgang die sedert 2003 geboekt werd nog steeds obstakels bestaan voor grensoverschrijdend gebruik van overheidsinformatie. Een aantal van deze obstakels kan worden aangepakt met de bestaande wetgeving; voor andere gaat dat niet.

(2) Beleidsinitiatieven

Het algemeen beleid inzake hergebruik wordt aangevuld met wetgevende of beleidsinitiatieven in specifieke sectoren. Voorbeelden hiervan zijn:

- de richtlijnen inzake toegang tot milieu-informatie en INSPIRE⁸, die een zo ruim mogelijke verspreiding van **milieu-informatie** en harmonisering van de voornaamste datasets beogen;
- de mededeling van de Commissie over mariene kennis 2020⁹, die ondermeer beoogt het gebruik van **mariene gegevens** makkelijker en minder kostbaar te maken;

⁷ PB L 345 van 31.12.2003, blz. 90.

⁸ Richtlijn 2003/4/EG, PB L 41/26 van 14.2.2003 en Richtlijn 2007/2/EG, PB L 108, van 14.3.2007, blz. 1.

- de initiatieven die deel uitmaken van het **Actieplan 2008 voor de invoering van intelligente vervoerssystemen in Europa**¹⁰, waarin onder meer wordt gekeken naar toegang van particuliere dienstverleners informatie tot reis-en real-time vervoersinformatie;
- het beleid van de Commissie inzake open toegang tot **wetenschappelijke informatie**¹¹, dat een proefproject omvat voor open toegang tot publicaties die het resultaat zijn van projecten welke gefinancierd worden door de Europese Unie en een pan-Europese, participatieve **e-infrastructuur van open toegang tot Open Access Repositories** (databases waarin iedereen onderzoekgegevens vrij kan raadplegen); het repository van publicaties van het JRC is in deze context ook relevant.
- het beleid voor digitalisering van **cultureel erfgoed** en de ontwikkeling van Europeana - digitale bibliotheek, archief en museum van Europa - dat beoogt optimaal gebruik te maken van gedigitaliseerd cultureel materiaal en metadata die hiermee verband houden.

Hergebruik van overheidsgegevens voor al dan niet commerciële doeleinden, is alleen toegestaan indien de Europese en nationale **wetgeving inzake de persoonlijke levenssfeer** volledig in acht worden genomen. De doelstellingen om enerzijds open overheidsgegevens aan te moedigen en anderzijds persoonsgegevens te beschermen, kunnen elkaar onderling versterken, indien zij gebaseerd zijn op proactief en bewust informatiebeheer van de overheidssector.

Bij de toepassing van een beleid inzake open gegevens dient bovendien ook volledig rekening te worden gehouden met **intellectuele-eigendomsrechten** van derde partijen en met de verplichtingen van de Europese Unie op grond van internationale verdragen inzake intellectuele-eigendomsrechten.

3.2.2. Cofinanciering van O&O&I

De Commissie ondersteunt open gegevens via al haar financieringsprogramma's met name de kaderprogramma's voor onderzoek en ontwikkeling, het programma Concurrentievermogen en innovatie en het ISA-programma. Het project bestrijkt een reeks onderzoeks- en toepassingsgebieden en soorten organisaties.

*Het project **vrij toegankelijke, gekoppelde gegevens (Linked Open Data -LOD2)**¹² ging in september 2010 van start en zal gedurende 4 jaar lopen. Thema's die aan de orde worden gesteld zijn exploitatie van het web als platform voor gegevens en informatie-integratie en het gebruik van semantische technologieën om overheidsgegevens gebruiksvriendelijker te maken.*

⁹ COM(2010) 461 definitief.

¹⁰ COM(2008) 886 definitief/2.

¹¹ Mededeling betreffende wetenschappelijke informatie in het digitale tijdperk, COM(2007) 56, Mededeling betreffende ICT-infrastructuren voor e-wetenschap, COM(2009) 108 en bijbehorende conclusies van de Raad.

¹² <http://lod2.eu/>

Het **OpenAIRE**-project¹³, dat in december 2009 van start ging en waaraan partners deelnemen uit 25 EU-landen en verschillende geassocieerde landen, beoogt een participatieve infrastructuur op te zetten voor het communautaire proefproject voor vrije toegang tot onderzoeksinformatie.

Met de ISA-maatregel over semantische interoperabiliteit (SEMIC.EU)¹⁴ wordt het idee van metadata van open overheden aangemoedigd als eerste stap in de richting van de aanpassing van metadata op zowel nationaal als EU-niveau.

3.2.3. In de praktijk brengen

In 2006 formuleerde de Commissie een open beleid voor hergebruik voor haar eigen informatiebronnen door middel van het besluit inzake het hergebruik van informatie van de Commissie. Hierbij komt alle algemeen toegankelijke informatie van de Commissie beschikbaar voor al dan niet-commerciële doeleinden. Het gaat hier bijvoorbeeld om Eurostat-gegevens en vertaalgeheugens van de EU-instellingen. De informatie is over het algemeen gratis beschikbaar behalve in uitzonderlijke gevallen wanneer hoogstens de marginale kosten van verspreiding in rekening worden gebracht.

4. UITDAGINGEN EN MOGELIJKHEDEN

4.1. Nieuwe mogelijkheden dankzij technologische vooruitgang

Dankzij verschillende ontwikkelingen zijn er nieuwe mogelijkheden ontstaan voor het hergebruik van gegevens — met inbegrip van overheidsgegevens — in nieuwe informatieproducten en -diensten.

In de eerste plaats vertoont *de hoeveelheid gegevens* in de wereld een explosieve groei. De US Library of Congress verzamelde alleen al in april 2011 235 terabytes¹⁵. Volgens prognoses zou de jaarlijkse toename van gegevens wereldwijd zo'n 40 % bedragen.

Deze groei kan deels worden toegeschreven aan *nieuwe soorten gegevens*. Nu al zijn er meer dan 30 miljoen genetwerkte sensorknooppunten in de sectoren vervoer, auto's, nutsbedrijven en andere¹⁶.

Tegelijkertijd maken we een revolutie mee in de *technologieën* voor het analyseren, benutten en verwerken van gegevens, bijvoorbeeld over meertalige opzoeken en automatische extractie van de betekenis van sensornetwerken.

4.2. Uitdagingen en resterende obstakels

De afgelopen paar jaar is redelijk wat vooruitgang geboekt bij het openstellen van overheidsgegevens maar er zijn nog een aantal hardnekkige obstakels.

Rechtskader

¹³ <http://www.openaire.eu/>

¹⁴ <http://www.semic.eu/>

¹⁵ McKinsey, op.cit.

¹⁶ idem.

Ondanks de minimale harmonisering in 2003 middels de richtlijn betreffende het hergebruik van overheidsinformatie, blijven er belangrijke **verschillen bestaan in de nationale voorschriften en praktijken**. Dit leidt tot versnippering van de interne informatiemarkt en belemmert de oprichting van grensoverschrijdende informatiediensten.

De verschillen zijn het meest opvallend wanneer het gaat om de tarifiering, waarbij in sommige gevallen van hergebruik een kostendekkende vergoeding wordt gevraagd terwijl dit in andere gevallen volledig of vrijwel gratis is. Uit een analyse van recente studies blijkt dat het model waarbij gegevens worden vrijgegeven vanuit een macro-economisch oogpunt over het algemeen tot betere resultaten leidt¹⁷. Uit een reeks casestudies over overheidsinstanties die de overstap hebben gemaakt van volledige kostendekking naar een systeem waarin alleen de marginale kosten werden gedekt, is gebleken dat het hergebruik hierdoor niet alleen toenam maar tegelijkertijd ook ten goede kwam van de overheidsinstanties in kwestie¹⁸. Voorts worden met een aanpak van open gegevens eventuele monopolistische tendensen die gebaseerd zijn op een bepaalde databron de kop ingedrukt.

Bewustmaking van overheidsinstanties en bedrijven

Het potentieel van open gegevens blijkt bovendien nog **onvoldoende bekend te zijn bij openbare instanties**. Nog steeds bestaat de algemene vrees dat men de controle uit handen geeft. Soms is dit een terechte vrees, zoals in het geval van de bescherming van de privésfeer, de nationale veiligheid en de noodzaak de intellectuele-eigendomsrechten van derden te beschermen. Andere argumenten lijken eerder een excuus te zijn om geen actie te ondernemen¹⁹.

De mentaliteitsverandering van overheden vraagt een duidelijke politieke verbintenis op het hoogste niveau en een dynamische dialoog tussen belanghebbenden, met inbegrip van overheden en houders van openbare gegevens, bedrijven en academische kringen. Proef- en testprojecten, het delen van goede praktijken en mobiliseringscampagnes (bijvoorbeeld voor prijsvragen met betrekking tot open gegevens) kunnen de overheidssector helpen een cultuur van open gegevens te ontwikkelen.

Praktische en technische belemmeringen

Tot slot zijn er nog **praktische en technische** kwesties waarvoor een oplossing moet worden gezocht. Taalbarrières en interoperabiliteitsaspecten moeten worden aangepakt om er voor te zorgen dat informatiebronnen van verschillende organisaties en landen gecombineerd kunnen worden. De beschikbaarheid van de informatie in een machineleesbaar formaat en een dunne laag van gezamenlijk overeengekomen metadata zou kruisverwijzing en interoperabiliteit van gegevens kunnen vergemakkelijken en zo de waarde voor hergebruik aanzienlijk kunnen verhogen. De technische infrastructuur moet aanwezig zijn om ervoor te zorgen dat informatie op lange termijn beschikbaar is. Bovendien is meer steun nodig voor O&O en innovatie in data-analyse en visualiseringsinstrumenten.

¹⁷ G. Vickery, op.cit.

¹⁸ Studie 'Pricing of Public Sector Information', Deloitte consulting en andere, juni 2011.

¹⁹ Een aantal voorbeelden zijn beschikbaar op:
http://www.dr0i.de/lib/2011/07/04/a_sample_of_data_hugging_excuses.html

4.3. Conclusie

De exploitatie van overheidsgegevens betekent een enorm potentieel voor de EU-economie en het welzijn van de consument. De bestaande regelgeving en de tenuitvoerlegging ervan, de onvoldoende bekendheid die deze geniet bij overheden en bedrijven en de trage invoering van innovatieve technologieën werkt remmend op de ontwikkeling van een echte markt voor hergebruik van overheidsgegevens en betekent dat de nieuwe mogelijkheden die worden geboden door gegevens en moderne technologieën niet ten volle kunnen worden benut.

Op grond van deze overwegingen heeft de Commissie besloten haar strategie inzake openbare gegevens te herzien en te versterken door zich te richten op het rechtskader voor hergebruik en de beschikbare ondersteunende instrumenten.

5. MAATREGELEN OP EUROPEES NIVEAU: HERZIENE STRATEGIE VOOR OPEN OVERHEIDSGEGEVENS

De herziene strategie van de Commissie berust op drie elkaar aanvullende onderdelen:

- aanpassing van het kader voor hergebruik van gegevens, met inbegrip van het rechtskader, zachte wetgeving en beleidsmaatregelen,
- mobilisering van financieringsinstrumenten door prioriteit te verlenen aan open gegevens in O&O&I en infrastructuurprogramma's,
- vergemakkelijking van coördinatie en uitwisseling van ervaringen tussen de lidstaten onderling.

5.1. Een herzien rechtskader dat leidt tot openheid en hergebruik

Deze mededeling gaat vergezeld van een voorstel voor de herziening van de richtlijn betreffende hergebruik van overheidsgegevens, door:

- het beginsel in te voeren dat alle overheidsinformatie die niet expliciet onder één van de uitzonderingen valt, kan worden hergebruikt voor al dan niet-commerciële doeleinden;
- voor overheidsinformatie een bedrag in rekening te brengen dat niet meer bedraagt dan de marginale kosten van verspreiding; in uitzonderlijke gevallen blijft het mogelijk de volledige kosten voor het produceren en verspreiden van informatie in rekening te brengen.
- het toepassingsgebied van de richtlijn uit te breiden tot bibliotheken, archieven, musea en universiteitsbibliotheken en wel zodanig dat de mogelijke financiële gevolgen beperkt blijven en deze geen belangrijke administratieve belasting vormen voor deze instellingen.

De wijzigingen in de richtlijnen zullen ook voor andere overheidsinstanties hoogstens beperkte financiële gevolgen hebben en de administratieve belasting licht verhogen maar dat wordt gecompenseerd door de verwachte voordelen voor de maatschappij als geheel.

Tegelijkertijd moderniseert de Commissie de voorschriften inzake hergebruik van haar informatiebronnen. De voornaamste veranderingen hebben betrekking op het feit dat voortaan

ook onderzoeksinformatie van de Gemeenschappelijk onderzoekcentra, maatregelen om de tenuitvoerlegging van het besluit te verbeteren en een bepaling inzake machineleesbare formaten zijn opgenomen. De Commissie wil tegen 2012 nagaan of en op welke manier de voorschriften kunnen worden overgenomen door de andere EU-instellingen en voornaamste Europese agentschappen.

In haar aangekondigde initiatieven op het gebied van wetgeving en beleid in sectoren als vervoer, milieu, maritiem beleid en ruimtebeleid, zal de Commissie volledig rekening houden met de mogelijkheden van open gegevens. Waar relevant zal zij verder gaan dan de minimumvoorwaarden die in de richtlijn zijn vastgesteld voor het hergebruik van overheidsinformatie, om ervoor te zorgen dat zo ruim mogelijk gebruik wordt gemaakt van datahulpbronnen.

5.2. Zachte wetgeving voor open onderzoeksinformatie

Gezien de specifieke aard van onderzoeksgegevens zal de Commissie haar strategie voor *wetenschappelijke en onderzoeksgegevens* en aanverwante infrastructuur in detail en in afzonderlijke documenten uit de doeken doen. Zij wil in 2012 zowel een mededeling als een aanbeveling vaststellen over de toegankelijkheid en het behoud van wetenschappelijke informatie. Zij zal bij de lidstaten aandringen hun activiteiten op te voeren om open toegang te verlenen tot wetenschappelijke informatie op basis van een reeks concrete maatregelen. Voorts zal de Commissie toelichten hoe zij zal omgaan met de resultaten van door de Europese Unie gefinancierd onderzoek.

5.3. Financierings- en ondersteunende maatregelen: O&O&I in open data stimuleren

De Commissie zal activiteiten om overheidsgegevens open te stellen, blijven stimuleren met behulp van haar financieringsprogramma's. Zij zal verschillende instrumenten gebruiken om de markt te stimuleren, de ontwikkeling van innovatieve oplossingen te testen en te bevorderen en ervoor te zorgen dat open gegevens zo breed mogelijk worden ingevoerd.

(1) Steun voor O&O&I

De Commissie zal steun blijven verlenen aan *O&O* inzake informatietechnologieën, bijv. gegevensexploitatie, -analyse of -visualisering. In de periode 2011-2013 zal de Commissie ongeveer 100 miljoen euro uitgeven voor O&O op deze gebieden. Informatiebeheer is bovendien een van de prioriteitsgebieden voor ICT in Horizon 2020, wanneer EU-steun voor onderzoek en innovatie in de periode 2014-2020 worden geregeld.

De Commissie zal steun verlenen aan *innovatie en invoering van technologie* door middel van proefacties, testing en maatregelen om bekendheid te geven aan innovatieve toepassingen zoals geografische informatiesystemen en op locatie gebaseerde diensten (GIS) en creatieve inhoudstoepassingen in onderwijs, cultuur of mode. Deze zullen steun ontvangen in het kader van het PCI-ICT PSP in 2012-2013 en verdere steun staat op het programma in het kader van 2020.

Voorts zal de Commissie helpen bij de organisatie van *prijsvragen inzake open gegevens* om de ontwikkeling van nieuwe informatiediensten te bevorderen, en initiatieven nemen om de *toegang tot kapitaal voor te verbeteren* voor ondernemers die nieuwe informatiediensten opzetten welke gebaseerd zijn op gegevens uit de openbare sector.

(2) Steun voor gegevensinfrastructuur — dataportalen voor Europa

Om de ontwikkeling te vergemakkelijken van informatieproducten en –diensten waarbij gegevens worden gecombineerd die afkomstig zijn uit de Europese Unie, zal de Commissie zich inzetten om twee onderling met elkaar verbonden Europese dataportalen op te zetten.

In 2012 zal zij van start gaan met een portaal dat haar eigen databronnen en die van andere Europese instellingen en organisaties eenvoudig toegankelijk en gebruiksvriendelijk zal maken. Tegelijkertijd zal aangegeven worden welke metadata zich bijzonder lenen voor hergebruik en zullen maatregelen worden genomen om dit aan te moedigen. Met behulp van standaard gebruiksvoorwaarden wordt gestreefd naar een zo breed mogelijke invoering van Europese data in innovatieve informatiediensten, in overeenstemming met het besluit van de Commissie betreffende het hergebruik van informatie van de Commissie.

De Commissie zal samenwerken met de lidstaten, overheidsinstanties en regionale inzamelingspunten om een pan-Europees dataportaal op te zetten dat in 2013 van start gaat en rechtstreekse toegang zal verschaffen tot een reeks datasets in de hele EU (met inbegrip van gegevens die beschikbaar zijn via het portaal van de Commissie). Waar mogelijk zal worden voortgebouwd op bestaande structuren en ontwikkelingen en de inhoud van het portaal zal geleidelijk worden uitgebreid met belangrijke gegevenssets afkomstig uit alle lidstaten.

In de aanvangsfase (2011-2013) zal steun worden verleend uit hoofde van het CIP-programma. In de periode 2014-2020 zal de financiering voor Europese e-infrastructuur voor overheidsgegevens afkomstig zijn van de financieringsfaciliteit Connecting Europe²⁰.

De Commissie zal ook haar steun voor digitaliseringsactiviteiten en de ontwikkeling van het Europeana-platform voortzetten, dat is toegespitst op een belangrijk aspect van het hergebruik van data.

(3) Steun voor infrastructuur voor onderzoeksgegevens

De Commissie verleent steun uit hoofde van het KP7, en wil deze voortzetten in het kader van Horizon 2020 voor de ontwikkeling van een duurzame en betrouwbare diensteninfrastructuur voor wetenschappelijke gegevens in Europa die beantwoordt aan de noden van data-intensieve wetenschap en onderzoek van 2020, waarbij zij zich laat leiden door aanbevelingen van het verslag “Riding the Wave”. Zij zal toegang bieden tot en interactie mogelijk maken met een continuüm van informatie variërend van informatie die afkomstig is pure observatie en experimenten tot publicaties op alle gebieden van de wetenschap.

Deze infrastructuur omvat technische, organisatorische en regelgevingsaspecten waarvoor uitgebreide coördinatie is vereist met zowel de lidstaten als derde landen en internationale organisaties om te zorgen voor wereldwijde interoperabiliteit en wederzijdse toegang. De Commissie zal samenwerken met onze internationale partners om normen te ontwikkelen voor wereldwijde toegang tot en interoperabiliteit van gegevens.

5.4. Coördinatie van maatregelen op het niveau van de lidstaten en de EU

De Commissie zal zich blijven inzetten voor het faciliteren van coördinatie en het uitwisselen van ervaring tussen de lidstaten onderling, met name door middel van:

²⁰ Zie de voorstellen van de Commissie voor Connecting Europe, COM(2011) 665, COM(2011) 657/3.

- de OI-groep, een groep van deskundigen uit de lidstaten die zich bezighouden met het uitwisselen van goede praktijken en initiatieven ter ondersteuning van het hergebruik van overheidsinformatie,
- het Overheidsinformatieplatform. Dit webportaal verstrekt nieuws over Europese ontwikkelingen, goede praktijken, voorbeelden van nieuwe producten en diensten en juridische gevallen met betrekking tot hergebruik van overheidsinformatie,
- het LAPSI-netwerk dat juridische vraagstukken onderzoekt die verband houden met overheidsinformatie en discussies op gang brengt tussen onderzoekers en belanghebbenden. In het kader van dit netwerk zal een reeks richtsnoeren worden geformuleerd voor beleid en praktijken inzake toegang en hergebruik,
- de ISA-maatregel inzake semantische interoperabiliteit.

De Commissie zal doorgaan met haar steun en participatie aan beleidsadviesgroepen zoals het e-Infrastructure Policy Forum en de e-Infrastructures Reflection Group, die van belang zijn voor de coördinatie tussen de lidstaten wat betreft de infrastructuur voor wetenschappelijke gegevens.

6. CONCLUSIE

Informatie die wordt geproduceerd, verzameld of betaald door overheidsinstanties in heel de Europese Unie is een vitale hulpbron in de informatie-economie. Momenteel wordt het volledige potentieel daarvan niet ten volle benut. In deze mededeling stelt de Commissie concrete maatregelen voor om het potentieel van de Europese overheidshulpbronnen aan te boren, variërend van een herziening van de richtlijn betreffende het hergebruik van overheidsinformatie tot de oprichting van een pan-Europees portaal.

De lidstaten kunnen een bijdrage leveren aan de verwezenlijking van open gegevens door de herziene richtlijn inzake het hergebruik van overheidsinformatie snel vast te stellen, om te zetten en uit te voeren. Op deze manier kunnen economische activiteiten worden ontplooid die gebaseerd zijn op open gegevens en zullen grensoverschrijdende toepassingen worden gestimuleerd.

Voorts moeten de lidstaten een beleid formuleren met betrekking tot open gegevens en dit ook toepassen en goede praktijkvoorbeelden uit de hele EU overnemen. Ook moet steun worden verleend aan proefprojecten op het gebied van open gegevens en prijsvragen met betrekking tot open gegevens, met name die welke gericht zijn op de ontwikkeling van grensoverschrijdende producten en diensten.

Tot slot vraagt de Commissie de lidstaten bij te dragen aan de ontwikkeling van een pan-Europees dataportaal. Zelf zal zij besprekingen aangaan met deskundigen van de lidstaten om het portaal een solide fundament te verschaffen. De lidstaten zullen tijdens de invoeringsfase via het portaal een uitgebreide reeks datasets beschikbaar moeten stellen via het portaal zodat dit een goed functionerende dienst kan worden en een basis voor economische activiteit.

De Commissie vraagt het Europees Parlement en de Raad met inachtneming van hun respectieve bevoegdheden, de juiste kadervoorwaarden te creëren en steun te verlenen aan

projecten en infrastructuur die van Europese overheidsgegevens een motor kunnen maken voor innovatie, groei en transparantie.

Open data strategie, voornaamste maatregelen

Het rechtskader

- Voorstel voor een herziene richtlijn inzake het hergebruik van overheidsinformatie, december 2011.
- Herzien besluit van de Commissie betreffende het hergebruik van informatie van de Commissie, december 2011; werkzaamheden om de regeling uit te breiden tot andere Europese instellingen en agentschappen, 2012.
- Open data die moeten worden opgenomen in sectorale juridische en beleidsinitiatieven.

Europese open dataportalen en platforms

- Portaal dat toegang verschaft tot gegevens van de Commissie en data van andere EU-instellingen en agentschappen, voorjaar 2012.
- Lancering van een pan-Europees dataportaal, dat toegang verschaft tot datasets uit de hele EU, voorjaar 2013, nadat samen met de lidstaten vanaf 2011 voorbereidende werkzaamheden zijn uitgevoerd.
- Medefinanciering van de Europese e-diensteninfrastructuur voor open gegevens via de Connecting Europe Facility 2014-2020.

Open data voor de wetenschap

- Mededeling en aanbeveling aan de lidstaten inzake wetenschappelijke informatie, begin 2012.
- Uitbreiding van het proefproject inzake open toegang tot wetenschappelijke publicaties tot het hele proefproject Horizon 2020 +, met open toegang tot onderzoeksgegevens.

Onderzoek en innovatie

- Onderzoeks- en innovatieprojecten met relevantie voor open data, met name KP7, CIP en Horizon 2020, met financiering voor onderzoeksinfrastructuur die open toegang biedt tot onderzoeksartikelen en -data.
- Prijsvragen voor open gegevens (2012-2013) + verbeteren van de toegang tot kapitaal voor ondernemers op dit gebied.

Doelstellingen

De Commissie heeft zich verbonden tot:

- Het lanceren van een portaal voor open gegevens van de Commissie in 2012.
- Herlanceren in 2013 van een proefportaal met een meertalige interface en zoekfaciliteiten, met datasets afkomstig uit de hele EU.

De werkzaamheden met de lidstaten moeten leiden tot:

- Het formuleren en ten uitvoer leggen van een beleid betreffende open openbare overheidsgegevens in alle lidstaten tegen begin 2013.
- De beschikbaarheid van 1/3 van alle beschikbare gestructureerde overheidsgegevens tegen 2015 voor opzoeken door middel van het pan-Europese dataportaal.

Algemene doelstelling:

- Tegen 2017 (drie jaar na de verwachte omzettingsdatum van de richtlijn betreffende hergebruik van overheidsinformatie) moeten de totale voordelen van hergebruik van overheidsinformatie in de EU naar verwachting 100 miljard euro per jaar bedragen, waarbij ook rekening is gehouden met de ontwikkeling van nieuwe bedrijven en een verbetering van de efficiëntie in overheidsdiensten.